

tepav

türkiye ekonomi politikaları araştırma vakfı

YEŞİL DÖNÜŞÜM *ve AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI:* **Yeşil Dönüşüme Hazır mıyız?**

Prof.Dr.Hasan AYAYDIN
TOBB Gümüşhane İli Akademik Danışmanı
Akademik Danışmanlar Projesi
Eylül 2021

SUNUM PLANI

- **Avrupa Yeşil Mutabakatı hakkında genel bilgiler**
  - İklim değişikliği
  - Paris İklim Antlaşması
- **55'e Uyum (Fit for55)**
- **Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM) Süreci Türkiye için neden önemli?**
- **Avrupa Yeşil Mutabakatının Ülkemize Etkileri**
  - Türkiye açısından riskler ve fırsatlar
  - Sektörel etkiler
  - Firmalara etkileri

tepav

türkiye ekonomi politikaları araştırma vakfı

Akademik
Danışmanlar
Projesi

«1 dünyamız var fakat bu şekilde tüketmeye devam edersek 2050 yılının sonuna kadar 3 dünya kadar tüketmiş olacağız»

Ursula V. D. Leyen (Avrupa Komisyonu Başkanı-2019)

Giriş

- COVID-19 krizi sonrası toparlanma döneminde, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir küresel ekonominin inşası uluslararası toplumun öncelikli gündemi haline gelmiştir.
- Bu süreçte, **insan kaynaklı sera gazı salımlarını sınırlandırmaya** ve azaltmaya yönelik çabaların yanı sıra;
- **iklim değişikliğinin**, ekonomi, uluslararası ticaret, sağlık, göç, güvenlik gibi diğer küresel sorunlarla bağlantılı olarak ele alınması kaçınılmaz hale gelmiştir.

Giriş

- Ekonomik büyümeyi iklim gündemini göz önünde tutarak gerçekleştirmek,
- işletmelerin küresel ısınmayı sınırlandıran bir senaryo ile uyumlu faaliyet göstermelerini teşvik etmek,
- **iklim değişikliği ile mücadeleyi uluslararası ekonomi ve ticaret politikalarının merkezine taşımıştır.**

AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI

Giriş

- **COVID-19** krizinin gözler önüne serdiği küresel ekonomideki yapısal dönüşüm ihtiyacı ile beraber,
- AB'nin 2050 yılında karbon-nötr ilk kıta olma yönünde kapsamlı ve iddialı yeşil dönüşüm hedeflerini açıklamasının ardından,
- iklim değişikliği ile mücadele alanında diğer ülkelerdeki politikalar da ivme kazanmıştır.
- 2020 yılında **Güney Kore, Japonya ve Çin** gibi uluslararası ticaretin önde gelen diğer aktörlerinin de ekonomilerinin yeşil dönüşümüne yönelik hedeflerini açıklamaya başladıkları görülmektedir.

Giriş

- Dünyanın en büyük küresel sorunlarından olan iklim değişikliği, geçmişten günümüze hem **çevre** hem **insan sağlığı** üzerinde olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.
- Başta Paris Anlaşması olmak üzere birçok mecrada iklim değişikliği ile mücadele, karbon piyasaları, emisyon ticaret sistemi, sürdürülebilirlik ve AB Yeşil Mutabakatı (AYM) gibi birçok konular görüşülmekte ve çalışmalar yapılmaktadır.
- Paris Anlaşması ve AB Yeşil Mutabakatı (AYM) ile yeni iklim politikaları ve uygulamaları istenmektedir.
- Bu yeni politikaların ülkemizi doğrudan ve dolaylı olarak nasıl etkileyeceği enine boyuna tartışılması gereken bir konudur.

Giriş

- AB Yeşil Mutabakatı çevresel hedefine,
- Avrupa'nın tek başına hareket etmesi ile ulaşamayacağı;
- **Tüm dünya ülkelerinin iklim değişikliğinin ve biyolojik çeşitlilik kaybının küresel bir sorun olduğunu kabul ederek önlemler alması gerektiği vurgulanmaktadır.**
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve T.C. Ticaret Bakanlığı, Green Deal yani AB Yeşil Mutabakatı konusunu yakından takip etmektedir.
- Ayrıca TUSİAD, İTO, TOBB ve bazı ticaret ve sanayi odaları, bazı üniversiteler de bu konu ile ilgili araştırma komisyonları kurmuş olup konu ile ilgili çalışmalar ve araştırmalar yapmaktadır.

İklim Değişikliği Nedir?

- **Fosil yakıtlarla** birlikte artan karbondioksit miktarını fotosentezle yok edebilecek bitki sayısını azaltmış olduk.
- **Atmosferdeki fazla karbon miktarı** yeryüzünde daha fazla ısının hapsolmasına ve kutuptaki buzulların erimesine neden olarak sera etkisini hızlandırır.
- **Isınan hava** buzulların erimesine neden olur.
- **Buzullar eridikçe** daha az güneş ışığını yansıtabilirler bu da havanın daha hızlı ısınmasına neden olur.
- **Hava daha çok ısınırsa** okyanuslar da daha çok ısınır.
- **Deniz seviyesi** yükselir ve seller meydana gelebilir.
- **Doğal sistemler bozulur ve havalar zamanla aşırılaşır.**

İklim Değişikliği Kısa Tarihsel Süreç

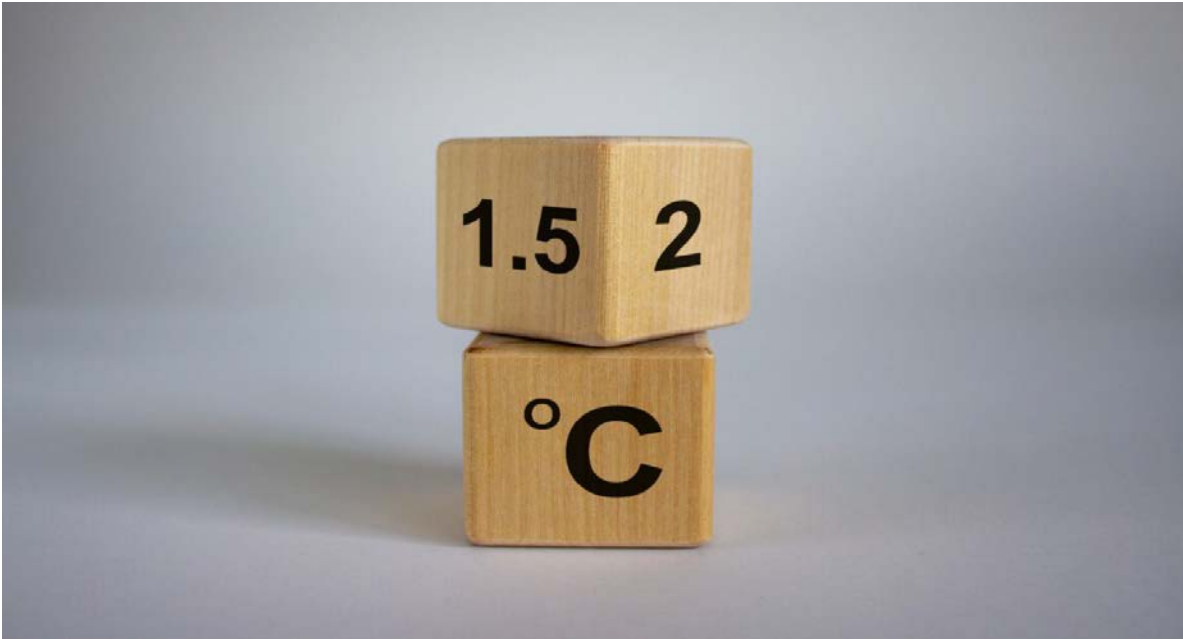
- Stockholm Konferansı 1972
- İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (Rio 1992)
  - Türkiye, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesini 16 Eylül 2003 tarihinde TBMM'de 4990 sayılı Kanun ile onaylamış ve 24 Mayıs 2004 tarihi itibarıyla sözleşmeye taraf olmuştur.
- Üçüncü Taraflar Konferansı (Kyoto 1997)
- Kopenhag Mutabakatı (COP-15, 2009)
- Cancun Anlaşması (COP-16, 2010)
- Durban İklim Konferansı (COP-17, 2011)
- **Paris İklim Anlaşması (2016)**
- Avrupa Komisyonu Yeşil Mutabakat Vizyonu (14 Temmuz 2021)
- Türkiye Yeşil Mutabakat Eylem Planı (16 Temmuz 2021)

Paris İklim Anlaşması nedir?

- Paris Anlaşması, iklim krizinin önüne geçmek amacıyla 197 ülkenin ortak hareket etmeleri gerektiğini kabul ettikleri uluslararası bir anlaşma.
- İklim krizinin önüne geçmek için küresel ortalama yüzey sıcaklığındaki artışı 2 derece ile sınırlandırmak,
- mümkünse 1,5 derecenin altında tutmayı amaçlıyor.

Paris Anlaşması

- Yüzyıl sonunda bizleri ortalama sıcaklık artışının $2,7^{\circ}\text{C}$ ile $3,7^{\circ}\text{C}$ arasında olduğu daha sıcak bir dünya bekliyor.
- $1,5^{\circ}\text{C}$ hedefinin tutturulması için Paris Anlaşması'nı imzalamak yetmiyor,
- **Türkiye de dahil birçok ülkenin verdikleri taahhütleri iyileştirmesi gerekiyor.**

Paris Anlaşması

- Yürürlük: 4 Kasım 2016
- İmza: 196 ülkeden 191'i
- Taraf: 127 ülke
- **Türkiye: 22 Nisan 2016 imzaladı, onay?**

Paris Anlaşması-TÜRKİYE

- Türkiye, Paris Anlaşması'ını onaylamayan tek OECD ve G20 üyesi.
- En fazla sera gazı emisyonuna neden olan ülkeler arasında 16'ncı.
- Küresel emisyonların yüzde 50'sinden Çin, ABD, AB ve Hindistan sorumlu.
- Karbonsuz yeni bir düzen kuruluyor ve Türkiye bunun dışında kalmamalı
- İklim değişikliğinden en fazla etkilenecek coğrafyalardan birinde bulunan Türkiye'nin hem bu tahribattan korunmak hem de sağlıklı bir refah toplumu yaratmak için adım atması gerekiyor.
- Türkiye: 22 Nisan 2016 imzaladı, onay?
  - **İlk adım:** Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin onaylamayı bir kanunla uygun bulması, bu kanunun da Cumhurbaşkanı tarafından onaylanması gerekiyor.
  - **İkinci adım:** Türkiye'nin iklim değişikliğiyle mücadelede üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmesi için **emisyonlarda düşüş** eğilimini başlatması, emisyon azaltım hedefini artırmamız, kalkınma ve enerji politikalarımızı gözden geçirmemiz, **yenilenebilir enerjiye** dair hedefleri yükseltmemiz, **enerji verimliliği** potansiyelimizi hayata geçirmemiz, ulaşım, sanayi gibi **karbon ayak izi yüksek olan sektörlerde düşük karbonlu kulvarlara doğru dönüşümü daha fazla zaman kaybetmeden başlatmamız** gerekiyor.

Paris Anlaşması-Türkiye

- Türkiye, Anlaşmaya taraf olmayan 5 ülkeden biri: Eritre, Irak, İran, Libya, Yemen, **Türkiye**
- Türkiye, G20 ülkeleri arasında Paris Anlaşması'nı onaylamayan tek ülke
  - Finansmana erişim için olmazsa olmaz
  - Onaylanmazsa fonlara erişim kısıtlanacak
  - Niyet Edilen Ulusal Katkı Beyanı %21 artıştan azaltım
  - Avrupa Birliği Paris İklim Anlaşmasını onaylamayan ülkeler ile serbest ticaret anlaşması imzalamamak üzere bir teklif hazırlığı yapıyor (8.02.2021 tarihli COM(2021))

Paris Anlaşması-TÜRKİYE

- Türkiye enerjide yüzde 70'lerin üzerinde dışa bağımlı ve bu bağımlılığın temel nedeni petrol, doğal gaz ve kömür.
- İklim krizini durdurmak için yapmamız gereken bu üç fosil yakıtı kullanmayı bırakmak ve yerine **güneş, rüzgâr** gibi yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmak.
- Yenilenebilir enerji kaynaklarının herhangi bir yakıt maliyeti yok dolayısıyla dışa bağımlılık söz konusu değil.
- **İlk yatırım sırasında bazı ekipmanlar ithal EDİLİP yüksek MALİYETİ SÖZKONUDUR.**
- Rüzgâr ve güneşi merkeze alan bir enerji dönüşümü, teknoloji içeriği yüksek bir sanayi gelişimini de beraberinde getirebilir.
- Ayrıca güneş ve rüzgârdan elektrik üretim kapasitesinin artması sanayi üretimindeki değer zincirini de önemli oranda büyümesi anlamına geliyor.
- **Çok Boyutlu Fayda-maliyet analizi yapılarak karar verilmesi**

Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM) nedir?

- 11 Aralık 2019 tarihinde yayımlanan Avrupa Yeşil Mutabakat Belgesi,
- Avrupa'nın 2050 yılında ilk karbon-nötr kıta olması hedefiyle yola çıkan ve bütün sanayisini dönüştürmeyi gerektiren **bir yeşil büyüme stratejisidir.**
- Bu kapsamda AB, bütün politika metinlerini gözden geçirmektedir.

Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM) nedir?

- Uluslararası arenayı en çok etkileyecek düzenleme ise **Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizmasıdır.**
- İlk etapta demir-çelik, alüminyum, çimento, gübre ve elektrik sektörlerini etkileyecek mekanizma için sektörlerimizin de hazırlıklarını yapmaları gerekmektedir.

Avrupa Yeşil Mutabakatı nedir?

- 11 Aralık 2019 tarihli "Avrupa Yeşil Mutabakatı – EU Green Deal",
- iklim ve çevreyle ilgili zorluklarla mücadele konusunda Avrupa Birliği'nin (AB) önceki taahhütlerini daha geniş ve daha etkili bir şekilde yeniden düzenlemeyi amaçlayan **bir yol haritasıdır.**

Avrupa Yeşil Mutabakatı nedir?

- iklimle ilgili hedeflerin gerçekleşebilmesi için temel koşulu ekonominin tümünde karbonun etkin biçimde fiyatlandırılması olarak görülmektedir.
- Bu doğrultuda, AB'den karbon kaçağını azaltmak amacıyla, Sınırdaki Karbon Düzenlemesi mekanizmasıyla ticarete yeni vergiler ve tarife-dışı engeller ile örölmüş yeni bir sistem üzerine çalışmalarını sürdürüyor.

Avrupa Yeşil Mutabakatı

- İlk karbon-nötr kıta olma hedefi (2050)
  - AB'nin 2050 yılına kadar karbonsuz yani «0» karbon ekonomiye geçişin tamamlanması hedefi
- Tüm politika enstrümanlarının gözden geçirilmesi
- Sanayinin dönüşümünü gerektiren yeni bir **YEŞİL** büyüme stratejisi

AYM Alt Hedefler

- Temiz ve döngüsel ekonomi için sanayinin harekete geçirilmesi
- Atık üretiminin azaltılması için sürdürülebilir ürün politikasının uygulanması,
- Binaların enerji ve kaynak tasarruflu olacak şekilde yenilenmesi,
- Sürdürülebilir ve akıllı ulaşım geçişin sağlanması
- “Tarladan sofraya” stratejisiyle adil, sağlıklı ve çevre dostu gıda sistemi oluşturulması (biyoçeşitliliğe zarar veren kimyasal zirai ilaçların, antibiyotikleri, gübrelerin kullanımının azaltılması gibi önlemler),

AYM kapsamında AB düzenlemeleri

- İklim Kanunu
- Yeni Sanayi Stratejisi
- Döngüsel Ekonomi Eylem Planı
- Çiftlikten Çatala Stratejisi
- Bioçeşitlilik Stratejisi
- AB Enerji Sistemlerinin Entegrasyonu ve Hidrojen Stratejisi
- AB Kimyasallar Stratejisi
- AB Renovasyon Dalgası
- Metan Stratejisi
- Yeşil Düzenlemeye İlişkin Taksonomi Taslağı
- Sürdürülebilir Ürün İnisiyatifi

AB' ye uyum çerçevesinde ülkemizin mevzuatının uyumlaştırılması çalışmaları da ilgili bakanlıklarımız nezdinde yürütülmektedir.

55'e Uyum – Fit For 55

- Avrupa Komisyonu, **Avrupa Yeşil Mutabakatının bir parçası olan** ve emisyonları **2030 yılına** dek en az %55 azaltma hedefi içeren “55'e uyum (fit for 55)” paketini 14 Temmuz 2021 tarihinde açıkladı.
- Paket, uzun süredir beklenen “sınırdaki karbon düzenleme mekanizması” konusundaki ayrıntıları da kapsamakta ve iklim, enerji, toprak kullanımı, ulaşım ve vergi politikalarını içeren pek çok yasa teklifine yer vermektedir.
- **Teklifler, Paris Anlaşması'na uyumluluk gözetilerek hazırlanmıştır.**

55'e Uyum – Fit For 55

- 14 Temmuz 2021 tarihinde Avrupa Komisyonu tarafından açıklandı
  - Emisyonları 2030 yılına kadar %55 azaltma hedefi
  - SKDM, ETS, enerji, toprak kullanımı, ulaşım, vergi politikaları...
- Paris Anlaşmasına uyumluluk
- Paket kapsamında 14 düzenleme yer alıyor
  - Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması
  - Emisyon Ticaret Sistemi
  - Sosyal İklim Fonu ve Adil Geçiş
  - Efor Paylaşımı Yönetmeliği
  - Arazi Kullanımı, Arazi Kullanım Değişikliği ve Orman Yönetmeliği (LULUCF) Revizyonu
  - AB Orman Stratejisi
  - Yenilenebilir Enerji Direktifi
  - Yeni otomobiller ve kamyonetler için CO2 emisyon standartlarının revizyonu

Fit for 55-Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM)

- Uluslararası arenayı en çok etkileyecek düzenleme **sınırdaki karbon düzenleme mekanizmasıdır.**
- Bir iklim eylemi aracı olarak tasarlanan **sınırdaki karbon düzenleme mekanizması (SKDM)** ile hem AB içinde hem de küresel ölçekte sera gazı emisyonları azaltılarak
- AB ve küresel iklim politikasının bütünlüğünü koruyan ve ilgili sektörleri modernleşmeye, daha sürdürülebilir hale gelmeye ve karbon içeriğini azaltmaya teşvik eden bir piyasa dinamiği önerilmektedir.
- **Temel amacı, seçili sektörler için ithalat fiyatının, eşyanın karbon içeriği dikkate alınarak belirlenmesi olan SKD mekanizmasına** ilişkin teklif, Avrupa Komisyonu tarafından 14 Temmuz 2021 tarihinde yayımlanmıştır.
- **Bir ürünün karbon içeriğine göre fiyatlanması**

Fit for 55-Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM)

- Komisyon, uluslararası ticaret kurallarına uygun ve uyumlu olan SKDM'nin bir **tarife aracı değil**, bir **evre politikası** aracı olduğunu belirtmektedir.
- Ayrıca mekanizmanın ülkelere değil, menşeye ülkelerinden bağımsız olarak gerçek karbon içeriğine göre ürünlere uygulanacağı ifade edilmektedir.

Fit for 55-Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM)

- Komisyonun hazırlamış olduğu etki değerlendirmesi raporuna göre SKDM'ye en fazla maruz kalacak ülkelerin başında Rusya ve Ukrayna ile birlikte Türkiye gelmektedir.
- Bu ülkelerden yapılan ihracatlar, SKDM kapsamında analiz için değerlendirilen ve kısa listeye alınan sektörlerin çoğunda en üst sıralarda yer almaktadır
- Rapora göre; alüminyum söz konusu olduğunda, toplu olarak AB'ye yapılan toplam ithalatın yaklaşık %85'ini oluşturan ilk 10 ihracatçı ülke arasında Türkiye %5 ile 9. sıradadır.
- Ayrıca  lkemiz, çimentonun ana ihracatçısı konumunda olup, sektörün toplam ithalatının %35'ini oluşturmaktadır.

Fit for 55-Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM)

- Yeşil Mutabakat çerçevesinde karbon kaçağını azaltmak amacıyla
- “**karbon sınır vergisi** – sınırda karbon düzenlemesi (“SKD”)” mekanizmasıyla AB’de uygulanan iklim değişikliği politikaları ile uyumlu düzenlemeleri hayata geçirmemiş AB dışı ülkelerden gelen bazı mallar için getirilmesi planlanan ek yükümlülüklerin uygulanacağı bir sistemin geliőtirilmesine ilişkin çalışmalar devam ediyor.

Fit for 55-Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM)

- Bu kapsamda Yeşil Mutabakat'ta seçili sektörler için getirilecek yükümlülükler, eşyanın karbon içeriği dikkate alınarak belirlenecek.
- Avrupa'ya ihraç edilen ürünlerden karbon içeriğine göre ton başına 30 ila 50 Euro arasında vergi alınması öngörülüyor.
- Bu öngörüler Avrupa Emisyon Ticaret sistemindeki cari karbon fiyatı referans alınarak belirlenecek. Hali hazırda bu fiyat 40 Euro civarındadır.
- **AB, 2020 yılında 88 milyar dolar ile ihracatımızdan %42 oranında pay almakta olup toplam ihracatımızda ilk sırada yer almaktadır.**
- **Bu nedenle Yeşil Mutabakat ile getirilen düzenlemeler ekonomimiz açısından hayati öneme sahiptir.**

Fit for 55-Sınırdaki Karbon Dzenleme Mekanizması (SKDM)

■ Geçiş Dönemi Uygulamaları

- 2023-2025 yılları arasında olacak
- Demir-çelik, çimento, gübre, alüminyum ve elektrik sektörlerine uygulanacak
- Herhangi bir ödeme yapılmayacak, ithalatçılar yalnızca ithal ettikleri ürünlerde bulunan emisyonları bildirecekler

■ Geçiş Dönemi Sonrası Uygulamaları

- 2026 yılında yürürlüğe girecek
- Sistemin yeni sektörlerle genişletilip genişletilmeyeceği konusu değerlendirilecek
- AB İthalatçılarının, ulusal makamlara kayıt yaptırmaları ve ürünlerde bulunan emisyonlara karşılık gelen sertifikalar satın almaları gerekecektir.
- **Emisyon Ticareti Sistemi (ETS) üzerinden sertifika almak gerekecek**
- Sertifikaların maliyeti, haftalık Emisyon Ticareti Sistemi fiyatlarına dayalı olarak €/ton CO2 için hesaplanacak

Fit for 55-Emisyon Ticaret Sistemi (ETS)

- Paket kapsamında, Avrupa Birliğinin Emisyon Ticaret Sisteminin (ETS) yeni sektörlerle genişletilmesi de bulunmaktadır.
- **Üretim sektöründe yer alan işletmelerin belirli bir emisyon kotası oranı ile ticaret yapması sistemi**
- Karayolu taşımacılığı ve binalarda emisyon azaltımını sağlamak amacıyla, karayolu taşımacılığı ve binalarda yakıt dağıtımını için ayrı bir yeni emisyon ticaret sistemi kurulduğu da ifade edilmektedir.
- AB Emisyon Ticaret Sistemi kapsamında, her yıl belirli sektörlerde emisyon azaltımı hedeflenmektedir.

Fit for 55-Emisyon Ticaret Sistemi (ETS)

- Ülkemizde ETS kurulduğu takdirde sistem kapsamında yer alan sektörler olarak emisyonlarımızı düşürmek için yatırım yapmak ya da açığımızı kapatmak için karbon borsasından tahsisat almamız gerekebileceğinden ürün maliyetlerimiz yükselecektir.
- AB'ye ithalat yapılan ülkede Emisyon Ticaret Sistemi kurulmuş ve çalışıyor ise ya da ETS kurulması için ülke çaba gösteriyorsa, AB Yeşil Mutabakatı kapsamında uygulanacak **gümrük vergisinin azaltılması** ya da tamamen sıfırlanması öngörülmektedir.

Fit for 55-Emisyon Ticaret Sistemi (ETS)

- Ancak, geçiş döneminde yükselen **ürün maliyetleri** ile birlikte **karbon gümrük vergisinin de uygulanması**, rekabet edebilirliği ve zaten zor şartlar altında gerçekleştirilen ihracatımızı olumsuz etkileyecektir.
- Gelişmiş ülkelerin gelişmekte olan ülkelere çeşitli vergiler ve yaptırımlar gibi cezai uygulamalar yerine teşvik edici yaklaşımlar sergilemesi gerekmektedir.

Fit for 55-Emisyon Ticaret Sistemi (ETS)

- Sera gazı emisyonlarına sınır getirilen bir karbon pazarı
- AB İthalatçıları:
  - ulusal makamlara kayıt yaptıracak
  - ürünlerde bulunan emisyonlara karşılık gelen sertifikalar satın alacak
- Fit for 55 kapsamında;
  - Karayolu taşımacılığı ve binalar için yeni bir ETS
  - Emisyonların üst sınırının daha da düşürülmesi
  - Havacılık için ücretsiz emisyon tahsisatlarının aşamalı olarak kaldırılması

Fit For 55 - Enerji

- Emisyonların %75'i enerji üretimi kaynaklı
- 7 yönetmelik yenilenecek
- **Yenilenebilir Enerji Direktifi:** yenilenebilir enerji oranının %32'den %40'a yükseltilmesi
- **Enerji Verimliliği Direktifi Revizyonu:** Yıllık enerji tasarrufu yükümlülüğü ikiye katlanıyor
- **Enerji Vergilendirme Direktifinin revizyonu:** Vergi sisteminin doğru teşvikleri belirleyerek yeşil geçişi desteklemesi

Fit for 55 - Ulaşım

- 2026 itibariyle karayolu taşımacılığı ETS sistemine giriyor
- Yakıt tedarikçileri bu yüke katlanacak
- Yeni otomobiller ve kamyonetler için CO2 emisyon standartlarının revizyonu: 2035 itibariyle tüm yeni arabalar sıfır emisyonlu yani elektrikli ya da hidrojen yakıtlı olacak
- Alternatif Yakıtlar Altyapı Direktifi Revizyonu: Sıfır emisyonlu araç satışlarına uygun olarak şarj kapasitesinin genişletilmesi ve şarj ve yakıt ikmal noktaları kurulması

Fit for 55 - Binalar

- 2026 itibariyle bina yakıtları ETS sistemine giriyor
- Tükettiğini üret! prensibi
- Efor Paylaşımı Yönetmeliği: binalar, karayolu ve yerel deniz taşımacılığı, tarım, atık ve küçük sanayi sektörleri için her üye devlete güçlendirilmiş emisyon azaltım hedefleri
- Enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji direktifi ile binalarda yenilenebilir enerji kullanımı artacaktır.

Sosyal İklim Fonu – Adil Dönüşüme Geçiş

- Söz konusu iklim politikaları kısa vadede hassas haneler, mikro işletmeler ve ulaşım kullanıcıları üzerinde ekstra baskı oluşturma riski taşımaktadır.
- **Sosyal İklim Fonu**, iklim politikalarından en çok etkilenen veya enerji ve hareketlilik yoksulluğu riski altındaki Avrupa vatandaşlarını desteklemek için Üye Devletlere özel finansman sağlayacaktır.
- Fon, geçiş sırasında fosil yakıt fiyatlarındaki artışlara en çok maruz kalanların maliyetlerinin azaltılmasına yardımcı olacaktır.

Sosyal İklim Fonu – Adil Dönüşüme Geçiş

- 2025-2032 döneminde uygulanacak
  - Enerji verimliliği yatırımları
  - Binalar ve ulaşım sektörlerine destek
  - Sıfır emisyon ve düşük emisyonlu ulaşım finansman
- **Sosyal İklim Fonu**, 2025-2032 dönemi için Üye Devletlere 72,2 milyar € finansman sağlanacaktır.
  - AB bütçesinden finanse edilecek
  - Üye devletlerin Komisyona bir "Sosyal İklim Planı" sunmaları ve bu planın maliyetlerinin en az %50'sini üye devletlerin karşılaması beklenmektedir.
  - Üye Devletlerin katkıları ile birlikte 144,4 milyar Euro'yu harekete geçirecek

Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM) Süreci Türkiye için neden önemli?

Yeşil Mutabakat neden önemli?

- **21. yüzyıl, dijital ve yeşil dönüşümü küresel gündemin merkezine taşıdı.**
- Bir yandan dünyada iklim değişikliği ile mücadele politikaları hız kazanırken,
- diğer yandan iklim değişikliğinin ticaret politikalarıyla bağlantısı giderek güçlendi.
- Son yıllarda, ekonomik büyümenin sürdürülebilir bir biçimde sağlanması hedefi dünya ekonomisinin neredeyse tüm aktörleri tarafından benimsendi.
- **Bu bağlamda** Avrupa Birliği (AB), sadece bir iklim politikası olarak değil; aynı zamanda ekonomik bir dönüşüm programı olarak kurguladığı

Yeşil Mutabakat neden önemli?

- Avrupa Birliği, 11 Aralık 2019 tarihinde açıkladığı Avrupa Yeşil Mutabakatı ile 2050 yılına kadar karbon-nötr kıta olma hedefini gerçekleştirmeye giden yolda
- **ekonomik, ticari ve sosyal hayatın tüm unsurlarını yeşil dönüşüm perspektifi ile şekillendireceğini açıkladı.**
- Avrupa Yeşil Mutabakatı ve kapsamındaki eylemler;
- enerjiden ulaştırmaya, sanayiden tarıma, finansmandan sürdürülebilir
- yaşam alanlarına kadar uzanan geniş bir yelpazede,
- **AB sanayisini yeşil dönüşüm ekseninde yeniden şekillendirmeyi hedefliyor.**

Yeşil Mutabakat neden önemli?

- Buna ilaveten, artan sayıda uluslararası firma ve yatırımcının da **yeşil dönüşüm yol haritalarını belirleyerek, düşük karbonlu, yeşil ekonomiye geçişe ivme kazandırmayı hedefledikleri** görülmektedir.
- **Tüm bu gelişmeler ışığında, Türkiye ekonomisi ve sanayisinin yeşil dönüşümü; kapsayıcı ve sürdürülebilir bir büyümenin tesis edilmesinin yanı sıra,**
- **ülkemizin AB başta olmak üzere,**
- **Üçüncü ülkelere ihracatında rekabetçiliğinin korunması ve güçlendirilmesi için elzem görülmektedir.**
- Bu alanda atılacak adımlar ülkemizin küresel değer zincirlerine entegrasyonunun geliştirilmesi ve uluslararası yatırımlardan alacağı payın artırılması bakımından da önem teşkil etmektedir.

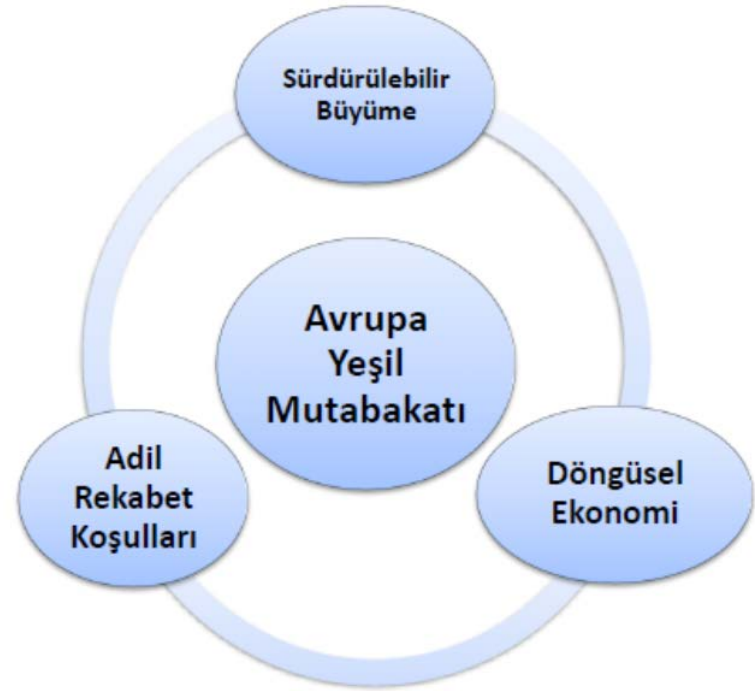
Yeşil Mutabakat neden önemli?

- En önemli ticaret ve yatırım ortağımız olan AB'deki gelişmeleri takip etmek ülkemiz açısından büyük önem arz ediyor.
  - Türkiye, adaylık sürecinde hayata geçirdiği reformlar
  - ve 25 yılı aşkın süredir yürürlükte bulunan Gümrük Birliği ile AB'ye yakın bir entegrasyon sağlamış
  - ve 2020 yılı itibarıyla 140 milyar dolarlık bir ticaret hacmi yakalamıştır.
- **AB, Yeşil Mutabakat ile, ilerleyen dönemde tüm politikalarını yeşil dönüşüm temelinde şekillendirirken,**
- ticaretinin yarısına yakınını AB ile gerçekleştiren ülkemizin,
- ticaret ve sanayi başta olmak üzere ilgili tüm alanlardaki politikalarına AB'nin atacağı adımları yakından takip ederek yön vermesi,
  - hem AB ile bütünleşmemizin sürdürülmesi için bir gereklilik,
  - hem de uluslararası rekabetçiliğimizin korunması için bir ihtiyaç olarak öne çıkıyor.

Yeşil Mutabakat neden önemli?

- ülkemiz kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde sürdürülebilir,
- kaynak-etkin
- ve yeşil bir ekonomiye geçişi destekleyecek dönüşümün sağlanması,
- **Türkiye'nin 1980 sonrası ihracata dayalı büyüme stratejisi ile küresel ekonomiye sağladığı bütünleşmenin korunması bakımından büyük önem arz etmektedir.**

AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI

Yeşil Mutabakat neden önemli?

- Ocak-Temmuz 2021 itibariyle Ülkemizin ihracatının %42'si AB'ye yapılmaktadır. İthalat %33,5 (TÜİK). (ilk 6 ülkeden biri)
- Dolayısı ile mutabakat ülkemiz açısından önem kazanmaktadır. Fakat mutabakatın netleştirilmesi ve alt kırılımların iyi sindirilmesi gerekmektedir.
- İthal edilen ürünün üretilirken yol açtığı emisyonun,
- AB'de üretilirken oluşan CO2 emisyonundan fazla olan kısmı için vergi ödenmesi amaçlanmaktadır.

Yeşil Mutabakat neden önemli?

- Yani AB, çevresel yatırımların kendilerine maliyet oluşturduğunu;
- bu yatırımı dünyanın da yapması gerektiğini savunmaktadır.
- **Bu durum, emisyonlarını azaltmayan ülkelerin gümrükte karbon vergisi ile karşı karşıya kalacakları anlamına gelmektedir.**
- **Gümrükte karbon vergisi uygulaması ülkemize yeni bir ticaret sistemi anlayışı getirecektir.**

Yeşil Mutabakat neden önemli?

- Günümüzde karbon emisyonları, iklim değişikliği gibi konulara sera gazı hesaplamalarından aşınayız.
- **AYM ile bu emisyon hesaplamalarından farklı olarak**, sadece üretimdeki emisyon farkı değil üretilen ürünün yeşil üretim zincirine uygun olarak üretilip **döngüsel ekonomiye uygun olup olmadığı** da göz önünde bulundurulacaktır.

Yeşil Mutabakat neden önemli?

- **AB'de ürünü satacak tesislerin Yeşil Dönüşümü** gerçekleştirmek için çaba harcıyıp harcamadığı veya gerçekleştirip gerçekleştirmediği gibi konular da göz önünde bulundurulacaktır.
- Bu dönüşümler dışında **kaynak yönetimi aşamasından başlayarak ürünün ambalajlanıp transferi yapılana kadar geçen süreçlerde iklim değişikliğini düşünerek hareket etmemiz gerekmektedir.**

AYM Süreci Türkiye için neden önemli?

- G7 ülkelerine ihracatımız, toplam ihracatımızın yüzde 60'ı tutarında
- AB ülkelerine ihracatımız, toplam ihracatın %42'si
  - Temel pazarlarımızda bu boyutta bir dönüşümün dışında kalamayız
- Yeşil dönüşüm bir tek sınırdaki karbon vergisi demek değil
  - Kapsamlı bir teknolojik yenilenme sürecinin dışında kalamayız
- Türkiye'nin en önemli sorunları

**Rekabetçilik
Kaybı**

**Artan Finansman
Maliyeti**

Avrupa Yeşil Mutabakatının Ülkemize Etkileri

Avrupa Yeşil Mutabakatının Ülkemize Etkileri

■ Sınırdaki Karbon Düzenlemeleri

→ Karbon Vergisi

→ **Önce:** Demir-çelik, çimento, gübre, alüminyum ve elektrik sektörleri için AB ETS sistemine dayalı fiyatlandırma | 14 Temmuz 2021'de alınan karar

→ **Sonraları:** Tekstil, inşaat, otomotiv, plastik vd

■ Emisyon Ticaret Sistemi (ETS)

→ Üretim sektöründe yer alan işletmelerin belirli bir emisyon kotası oranı ile ticaret yapması sistemi

■ → Karbon pazarı

■ → Sera gazı emisyonlarına (SGE) bir limit (veya üst sınır)

■ → Ücretsiz veya bir açık arttırma süreci

■ Şirketler Üzerindeki Direkt Etkiler

■ → **Karbon Ayak İzi ölçümü**

■ → Yeşil Tarifeler | YEK-G (yenilenebilir enerji kaynak garanti sistemi)

Tüketicilere yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen enerjiyi kullandığını belgeleme imkanı sunan YEK-G Sistemi

■ → Çevre Etiket Sistemi

Avrupa Yeşil Mutabakatının Ülkemize Etkileri

■ Sınırdaki Karbon Düzenlemeleri

- → **Önce:** Demir-çelik, çimento, gübre, alüminyum ve elektrik sektörleri için AB ETS sistemine dayalı fiyatlandırma | 14 Temmuz 2021'de alınan karar
- Sonraları: Tekstil, inşaat, otomotiv, plastik vd
- Bu sektörlerde faaliyet gösteren şirketlerin mutabakat kapsamında herhangi bir aksiyon almamaları durumunda ise **vergi yükünün artacağı, pazardaki rekabet şansını yitireceği ve sektörel itibarını kaybedeceği düşünülmektedir.**

Avrupa Yeşil Mutabakatının Ülkemize Etkileri

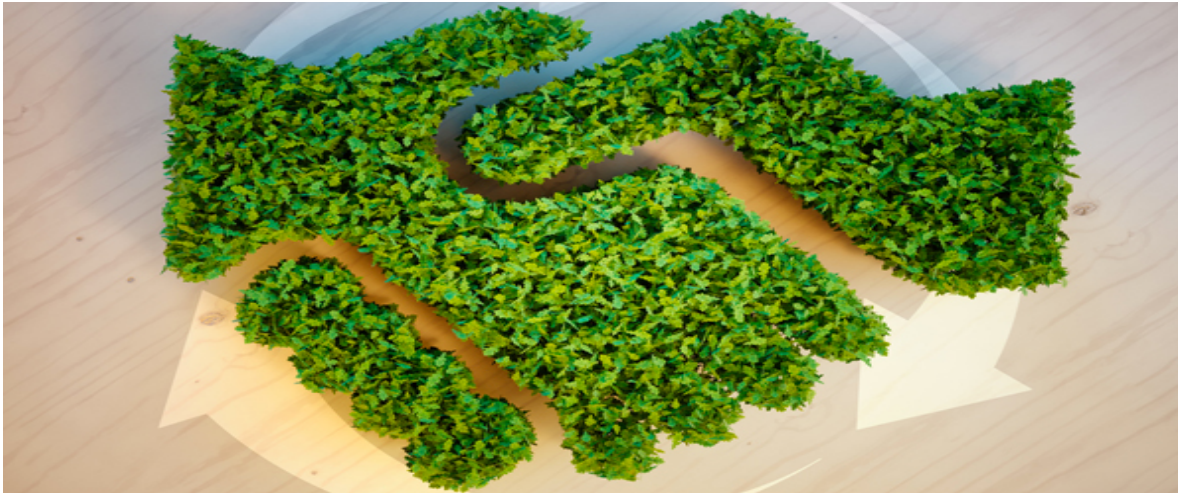
- **Sınırdaki Karbon Düzenlemeleri**
- **Yeni Vergi Yükü Şirketleri Nasıl Etkileyecek?**
- Karbon emisyonunun azaltılmasını hedefleyen Sınırdaki Karbon Düzenlemesi ile halihazırda karbon emisyonu için Avrupa ülkelerinde karbon emisyon tonu başına uygulanan vergilendirmenin artırılması
- ve Avrupa Birliği ile ihracat yapan Avrupa menşeli olmayan şirketlerin de Avrupa Birliği içerisindeki standartlara uyum sağlayarak kendi bünyelerinde yeni düzenlemeler yaparak iklim sorununun çözümüne katkıda bulunması amaçlanmaktadır.

Avrupa Yeşil Mutabakatının Ülkemize Etkileri

- **Sınırdaki Karbon Düzenlemeleri**
- **Yeni Vergi Yükü Şirketleri Nasıl Etkileyecek?**
- **AB karbon sınır vergisi**, AB üyesi ülke olup olmadığına bakılmaksızın AB pazarında faaliyet gösteren şirketlere doğrudan ya da dolaylı olarak uygulanacak bir vergi olarak karşımıza çıkmaktadır.
- **Şirketlerin en büyük maliyet kalemlerinden birini oluşturan vergi yüküne sadece ihracat yapan şirketler değil, bu yolla mal temin eden Avrupalı üreticiler de katlanacaktır.**

Avrupa Yeşil Mutabakatının Ülkemize Etkileri

■ Emisyon Ticaret Sistemi (ETS)

- Üretim sektöründe yer alan işletmelerin belirli bir emisyon kotası oranı ile ticaret yapması sistemi
- Karbon pazarı
- Sera gazı emisyonlarına (SGE) bir limit (veya üst sınır)
- Ücretsiz veya bir açık arttırma süreci

■ Şirketler Üzerindeki Direkt Etkiler

- Karbon Ayak İzi ölçümü
- Yeşil Tarifeler | YEK-G (yenilenebilir enerji kaynak garanti sistemi)
- Tüketicilere yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen enerjiyi kullandığını belgeleme imkanı sunan YEK-G Sistemi
- Çevre Etiket Sistemi

Karbon Ayak İzi

- ❑ **Karbon Ayak İzi;** küresel ısınmanın başlıca sorumlusu olarak gösterilen,
- ❑ sera etkisine yol açan gazların oluşumuna neden olan ve fosil yakıtların kullanımıyla atmosfere yayılan karbondiyoksit (CO₂) salımının bireyin ve şirketlerin doğrudan veya kullandığı ürünlerin üretimi açısından enerji kullanımıyla dünyaya bıraktıkları zarar anlamına gelmektedir.

Karbon Ayak İzi

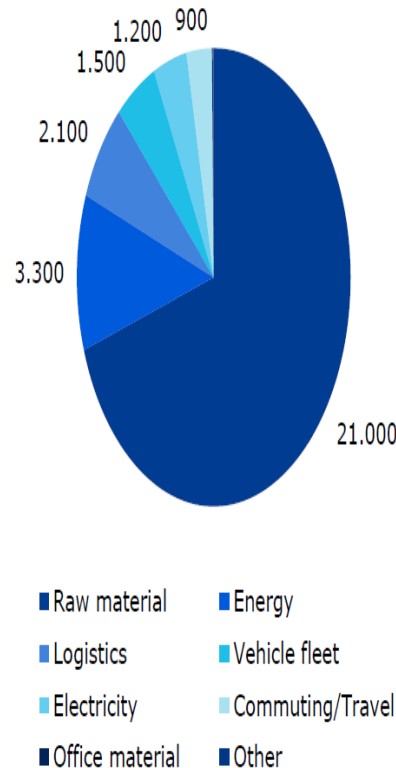
- ❑ **Doğrudan Karbon Ayak İzi:** Kurumların üretim faaliyetlerini gerçekleştirebilmeleri için kullandıkları fosil yakıtlardan kaynaklı emisyonların ölçüsüdür. **Örneğin** kömür, doğalgaz, vb. gibi
- ❑ **Dolaylı Karbon Ayak İzi (Enerji) :** Kurumların tükettiği elektrik enerjisinin neden olduğu emisyonlar, kurumun başka bir kurumdan satın aldığı buhar, soğutma veya sıcak suya bağlı emisyonların ölçüsüdür.

Karbon Ayak izi Raporlaması

The corporate carbon footprint (CCF)

CCF example – covers a company's relevant emission sources

Scope 1	[t]	[%]
• Energy from own power generation	3.300	11%
• Vehicle fleet	1.500	5%
Sum	4.800	16%
Scope 2	[t]	[%]
• Electricity	1.200	4%
Sum	1.200	4%
Scope 3	[t]	[%]
• Raw materials & packaging	21.000	70%
• Logistics (inbound/outbound)	2.100	7%
• Employee commuting & business travel	900	3%
• Office material & printed materials	30	0%
• Water consumption & waste treatment	30	0%
Sum	24.060	80%
Sum	30.060	100%

Sera gazı raporları tam, tutarlı, doğru, ilgili ve şeffaf olmalıdır.

- ✓Şirketlerin, ilgili hizmeti verirken doğaya ne kadar SERA GAZI saldıgını ölçmesi;
- ✓Bu ölçümün uluslararası bir protokol olan GHGE 'ye uygun yapılması;
- ✓Bu ölçümü mutlaka AKREDİTE bir kuruma yaptırması;
- ✓Kapsam 1 , Kapsam 2 ve Kapsam 3 detayında rapor alınması.

Karbon Ayak İzi

- **Karbon Ayak izi** birim karbondioksit cinsinden ölçülen, üretilen sera gazı miktarı açısından insan faaliyetlerinin çevreye verdiği zararın ölçüsüdür.
- Her bir birey yaşadığı yere ve yaşam şekline göre farklı miktarda karbon salımına neden olur.
- Yediğimiz gıda tipinden ulaşım şeklimize ve elektrik tüketimimize göre hepimizin karbon ayak izi farklıdır.
- **Örneğin** araba kullanırken yaktığımız benzin, evi ısıtırken kullandığımız enerji ve yediğimiz gıdaların üretim süreci, belirli bir miktar karbondioksit salınımına neden olmaktadır.

Karbon Ayak İzi

- **Karbon ayak izinde en büyük payı olan faktörler şunlardır:**
- **Enerji tüketimi:** Ulaşım, endüstriyel işlemler, elektrik ve fosil yakıt kullanımı yüksek miktarda enerji tüketimine sebep olur.
- **Sanayileşme:** 20. yüzyılın ortalarından itibaren sanayileşmeyle birlikte karbondioksit salımı kontrolsüz ve çok hızlı bir şekilde arttı ve artmaya devam ediyor.
- **Hayvancılık:** Artan et tüketimiyle birlikte besi hayvanlarının seri üretime geçmiş olması atmosfere fazla miktarda metan gazı salınımına neden olmaktadır.
- **Atık maddeler:** Hangi işlem ya da aktivite sonucu olursa olsun, Dünya'daki atık madde miktarı oldukça yüksek bir seviyede. Bu durum aynı zamanda Dünya'nın doğal kaynaklarına ve yaşam alanlarına da zarar veriyor.
- **İnsan faaliyetleri:** İnsanların günlük hayatlarında birçok işi verimli ve hızlı bir şekilde yapma adına edindikleri alışkanlıklar da karbon ayak izinde büyük bir paya sahip.

Karbon Ayak İzi

- Karbon ayak izi, belirli bir zaman dilimde gerçekleşen insan faaliyetleri sonucu doğrudan veya dolaylı olarak ortaya çıkan ve atmosfere yayılan sera gazlarının karbondioksit (CO₂) eşdeğeri ile hesaplanmasıdır.
- Bu gazların ortaya çıkmasını CO₂ emisyonu yani yayılımı şeklinde de adlandırırız.
- CO₂ emisyonunun hesaplanması veya karbon ayak izi, genellikle yıl bazında yapılır ve ton birimiyle gösterilir.
- **İnsan faaliyetleri olarak belirttiğimiz kaynakların karbon ayak izi; bireysel, kurumsal, bölgesel, hatta ülkesel olarak hesaplanabilir.**
- Karbon ayak izini hesaplama nedenimiz ise doğada yaratılan tahribatın bir ölçüsünü bulmak ve bunu azaltmak için önlemler almaktır. Yayılım sonucunda yeryüzü fazla ısınabilir, biyolojik kapasite verimliliğini yitirebilir ve doğal hayat tehlikeye düşebilir.

Karbon Ayak İzi

- Ekonomik olarak en büyük ve en çok tüketime sahip şehirler, birçok küçük ülkeden daha fazla karbondioksit yayıyor.
- Araştırmacılar 13.000'den fazla şehir üzerine çalışmalar yapmış ve de sorumlu ilk 500 şehri karbon ayak izi, ülke, nüfus, kişi başına düşen emisyon ve ülke içindeki sıralamalarına göre listelemiş.
- Dünya nüfusunun yarısı şehirlerde yaşarken sadece 100 şehir tüm dünyanın neden olduğu karbon emisyonlarının %18'ini oluşturuyor.
- Araştırmaları yapılan şehirlere göre karbon ayak izi en yüksek ilk 10 ülke ve bu ülkelerin en yüksek salınımına sahip 3 şehri ise;
  - Çin (Guangzhou, Hong Kong, Şangay)
  - ABD (New York, Los Angeles, Şikago)
  - Hindistan (Yeni Delhi, Kolkata ve Mumbai)
  - Rusya (Moskova, St. Petersburg, Novosibirsk)
  - Japonya (Tokyo, Osaka, Nagoya)
  - Almanya (Köln, Berlin, Hamburg)
  - Güney Kore (Seul, Pusan, Taegu)
  - İran (Tahran, İsfahan, Meşhed)
  - Birleşik Krallık (Londra, Manchester, Birmingham)
  - Kanada (Toronto, Montreal, Vancouver)

Türkiye'nin Karbon Ayak İzi

- **GGMCF'ye göre Türkiye'den 6 şehir, dünyada en yüksek karbon ayak izine sahip 500 il arasına girmiş durumda.**
- İstanbul (26), Ankara (80), Antalya (285), Bursa (318), Kayseri (385) ve Gaziantep(454) olarak belirlenen şehirler
- Dünya genelinde olduğu gibi Türkiye'de de karbon ayak izi, ekolojik ayak izinin en büyük bileşeni konumunda.
- Doğal gaz ve ham petrol gibi fosil yakıtları ana enerji kaynakları olarak kullanan Türkiye aynı zamanda bu kaynakları ithal etmek zorunda.
- Üstelik enerji kullanımı ve üretimde yurt dışına bağlı olmak cari açığa en çok neden ola unsurlardan bir tanesi.
- Karbon ayak izini direkt artıran bu etmenlere baktığımızda ülke olarak bu seviyeyi düşürmenin zor olduğunu düşünebiliriz.
- Ancak bir avantajımız bulunuyor.

Türkiye'nin Karbon Ayak İzi

- **Ancak bir avantajımız bulunuyor.**
- **Hidrolik, güneş, rüzgar, jeotermal** gibi yenilebilir enerjiler, fosil yakıtlara bağılılığı önemli oranda azaltacak belki de tek kaynak.
- Türkiye ise henüz sadece küçük bir kısmını kullanabilse de, bu kaynakları üretmek için yüksek bir potansiyele sahip.
- Bunun yanında küçük bölgelerin şehirleri, şehirlerin ülkeleri, ülkelerin birbirlerini etkileyeceği düşünmemiz gerekir.
- Bölgesel ve küresel çalışmalarla hem yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmek hem de **karbon ayak izi azaltma** yöntemleriyle geleceğe dair umutlu olmak için hala nedenlerimiz var.

Karbon Ayak İzimizi Nasıl Azaltabiliriz?

- Enerji tasarrufu yaparak ve bazı alışkanlıklarımızı değiştirerek karbon ayak izimizi azaltabiliriz.
- Örneğin, araba kullanmak yerine otobüs veya tren gibi toplu taşımayı kullanmak sebep olduğumuz karbon salınımını azaltacaktır.
- Evlerimizde tasarruflu ampul kullanmak, evimizin ısı yalıtımını güçlendirmek, mümkünse yenilenebilir enerji kaynağı kullanmak da karbon ayak izini azaltmakta etkilidir.
- Sığır ve kümes hayvanları da sera gazı salınımında etkili oldukları için, bu hayvanlara olan talebi ve dolayısıyla üretimi azaltmak adına daha az kırmızı et tüketebilirsiniz. Ayrıca ağaçlar karbondioksiti emip oksijen üretirler.
- Bu sebeple doğaya olan borcumuzu az da olsa ödeyebilmek için ağaç dikebiliriz.

Avrupa Yeşil Mutabakatının Ülkemize Etkilerine devam edelim....

■ Yeşil Dönüşüm Rekabeti Nasıl Etkiler?

- AB pazarında faaliyet gösteren şirketler çevre dostu teknolojiler ve yöntemleri entegre ederken yüksek maliyetlerle karşı karşıya kalmaktadır.
- Bu dönüşüm sürecinde önceden aksiyon almış ülke ve şirketler ise rekabette daha ön planda yer almaya başladılar.
- Daha önce yük gibi görünen ancak sürecin devamında önemli bir zıplama tahtası haline gelen yeşil teknolojiler ve politikalar, zamanında yatırım yapmış şirketlerin rekabette büyük bir avantaj elde etmesini sağlamıştır.
- **Bu durum özellikle rekabet güçlerini düşük işgücüne ve çevreye uyum maliyetlerini minimumda tutmaya dayandıran gelişmekte olan pazarlarda faaliyet gösteren şirketler için büyük bir risk doğurmaktadır.**
- Örneğin Polonya, Çek Cumhuriyeti, Almanya gibi fosil yakıtlara bağımlı ve yüksek karbon emisyonu bulunan ülkelerin geçiş sürecinin daha uzun ve zor olacağı göz önüne alındığında, Hollanda, İsveç ve Danimarka gibi daha önceden bu teknolojileri kullanmaya başlayan ülkelerin yakın zamanda pazarda hâkim konumda olacakları söylenebilir. Bu noktada AB "**Adil Geçiş Fonu**" uygulamasını hayata geçirmeyi planlamaktadır.

Avrupa Yeşil Mutabakatının Ülkemize Etkileri

- **Türkiye açısından riskler ve fırsatlar**
- Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın uluslararası ticarete oyunun kurallarını en baştan değiştireceği
- **Karbon emisyonu azaltımında AB'ye yapılan ihracata uygulanacak söz konusu karbon vergisi ve eko etiketleme için yeni standartlar getirilmesi bu alanda uyum sürecini tamamlayamayanlar için ekstra yük demek.**
- **Buna göre, iyileştirme ve uyum çalışmaları yapılmadığı takdirde Türkiye ihracatta pazar kaybı yaşayabilir.**

Avrupa Yeşil Mutabakatının Ülkemize Etkileri

- **Türkiye açısından riskler ve fırsatlar**
- **Ayrıca, Yeşil Mutabakat'a göre AB, artık başka ülkelerle yapacağı ticaret anlaşmaları için aday ülkelerin Paris Anlaşması'nı "onaylama ve etkin bir şekilde uygulaması" ön şartını getiriyor.**
- Yeşil Mutabakat, Türkiye'nin düşük karbonlu üretimi desteklemesine ve bu şekilde yüksek karbonlu ülkelere göre avantajlı konuma gelerek, AB ülkelerine yaptığı ihracatta pazar payını artırmasına fırsat yaratabilir.
- Bu kapsamda Türkiye'nin karbon nötr hedefine uyumlu Ar-Ge projelerini desteklemesi, tüm sektörlerde temiz enerji yatırımlarına yönelmesi ve karbon sıfır üretim süreçlerine dönüşümü için uygun ekonomik ortam oluşabilir

Avrupa Yeşil Mutabakatının Ülkemize Etkileri

- **Türkiye açısından riskler ve fırsatlar**
- **Yeşil Mutabakat hedeflerine hızlı adapte olacak işletmeler görece rekabet avantajı elde etmesi de mümkün.**
- Yeşil Mutabakat devletlerin ve kredi kuruluşlarının temiz enerji üretimine ve bu üretimi geliştirecek teknolojilere kaynak ayırmasını sağlayabilir.
- Bunun sonucu olarak üretim teknolojilerinde yaşanacak gelişmeler sürdürülebilir ve çevre dostu endüstri devrimini ülkemizde tetikleyebilir.

Avrupa Yeşil Mutabakatının Ülkemize Etkileri

- **Türkiye açısından riskler ve fırsatlar**
- İklim değişikliği, sonuçları itibarıyla sınır tanımayan küresel bir sorundur. Bu küresel sorunun olumsuz etkilerini en aza indirmek için zamanımız azalmaktadır.
- Dünyayı gelecek nesillere daha yaşanabilir şekilde bırakmak hepimizin görevidir.
- İklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin azaltılmasına yönelik ortaya konulan gerek Avrupa Yeşil Mutabakatı'nı gerekse diğer uluslararası gelişmeleri, küresel olarak düşük karbonlu bir üretim ve tüketim tarzını benimsememiz noktasında bir fırsat olarak değerlendirmemiz gerektiği görüşündeyim.

Avrupa Yeşil Mutabakatının Ülkemize Etkileri

- **Türkiye açısından riskler ve fırsatlar**
- Avrupa Yeşil Mutabakatı ile sürdürülebilirliği merkeze alarak kararlı bir büyüme politikası başlattı
- AB'nin yeni sürdürülebilirlik modelini, modern kaynak verimliliğine odaklanan rekabetçi bir ekonomi hedefi oluşturuyor.
- AB, Yeşil Mutabakat ile iklim değişikliğine yönelik mücadeleye yasal bir zemin kazandırarak, Paris Anlaşması ile uygulamasıyla küresel liderlik rolünü pekiştiriyor.
- Tüm birimler olarak AB Yeşil Mutabakat gelişmelerini yakından takip etmek, bu konuda hazırlık ve çalışmalar yapmak önemli

Avrupa Yeşil Mutabakatının Ülkemize Etkileri

- **Türkiye açısından riskler ve fırsatlar**
- Türkiye, Yeşil Mutabakat açıklanmadan uzun zaman önce enerji endüstrisini dönüştürmek için belirli politikaları uygulamaya başlamıştı.
- Yenilenebilir enerji, ülkemizin son on yılda büyük yatırımlar yaptığı önemli politika alanları arasında yer alıyor.
- Yeni ve sürdürülebilir yatırımlarla yenilenebilir enerjinin enerji üretimindeki payını yükseltmek ve enerji verimliliğini artırmak, Yeşil Mutabakat hedeflerine uyum sağlamada önceliğimiz olmalı.

Avrupa Yeşil Mutabakatının Ülkemize Etkileri

- **Türkiye açısından riskler ve fırsatlar**
- Küresel olarak yeşil ekonomiye geçiş sürecini hızlandırmaya yönelik her gün daha fazla adım atıldığını görüyoruz. **Bu nedenle Yeşil Mutabakat'a uyumun ülkemizin küresel ticaret ve yatırımdan aldığı payı artırmasına destek olacağına inanıyoruz.**
- AB'nin mutabakat kapsamındaki Sınır Karbon Vergisi Mekanizması çerçevesinde iklim değişikliğine yönelik politikaları, AB-Türkiye ticaret ilişkilerinde büyük bir etkiye sahip olabilir.
- Türkiye'de faaliyet gösteren küresel şirketler de dahil çoğu şirketin AB ülkeleriyle Türkiye üzerinden ticaret yaptığı için Avrupa Birliği politikalarıyla da yakından ilgilenilmeli
- Stratejik coğrafi konumu ve AB ile Gümrük Birliği ile Türkiye'nin Yeşil Mutabakat politikası kapsamında küresel değer zincirleri için büyük fırsatlar sunduğuna inanıyoruz.

Yeşil Olacak Ekonomiden Türkiye Nasıl Etkilenecek

- Avrupa Komisyonu tarafından yeni bir ticaret sisteminin düzenlendiği Avrupa Yeşil Mutabakatı ile yalın bir “çevre” stratejisi değil, ülkemizi de yakından ilgilendiren yeni bir uluslararası ticaret sistemi ve iş bölümü kurgusu söz konusu.
- AB’den karbon kaçağını azaltmak amacıyla, SKD mekanizmasıyla [EU Green Deal](#) ticarete yeni vergiler ve tarife dışı engeller ile kapsanmış yeni bir sistem üzerine çalışmalar sürüyor.
- Bu kapsamda mutabakat sürecinin Türkiye açısından kritik etkisi ise AB’nin Serbest Ticaret Anlaşmalarının sürdürülebilirlik ve Paris Anlaşmasının uygulanması hükümlerini içermesi olduğu öne sürülebilir.

Avrupa Yeşil Mutabakatının Ülkemize Etkileri

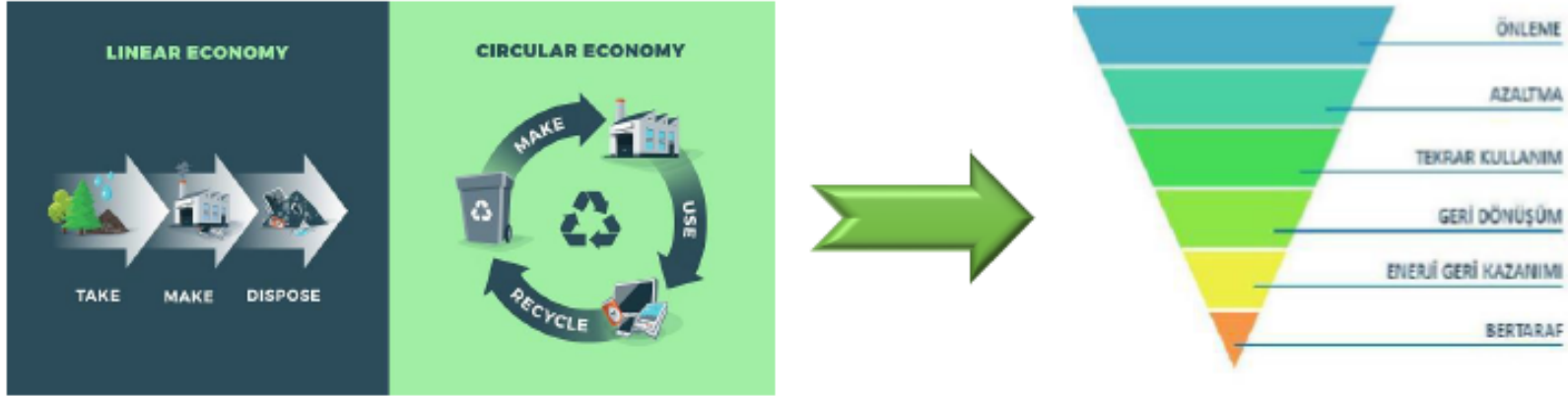
- **Türkiye açısından riskler ve fırsatlar**
- **AB Yeşil Mutabakat'ın en önemli gündem maddelerinden biri olan dögüsel ekonomi konusunda ölkemizin potansiyeli mevcuttur.**
- Ülke olarak küresel ekonominin bir parçası olmaya devam etmemiz yeşil dönüüm yolunda ilerlememize bağılı.
- Bu dönüüm sürecinde iş dünyasına büyük bir sorumluluk düşüyor

Türkiye'de Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın Yansımaları Nasıl Olacak?

- **İtibar Risklerini Nasıl Yönetebilirsiniz?**
- Yeşil Mutabakat kapsamında şirketlerin alması gereken önlemlerden biri de Mutabakat'a zamanında uyumlu hale gelmediklerinde karşılaşılabilecekleri itibar kaybıdır.
- Kurumların bundan kaçınması için ileride ortaya çıkabilecek bir uyumsuzluk durumunu önceden tespit etmeleri gerekmektedir.
- Bunun için de Avrupa Yeşil Mutabakatı Çağrı Programı'nda belirtilen başlıklar göz önünde bulundurularak yeni çevre dostu şirket politikaları ve stratejileri geliştirilerek risk en aza indirgenmelidir.

Döngüsel Ekonomi

CEAP 2020, EU Green Deal hedeflerine yüksek etkisi olan 7 sektörü önceliklendirmiştir. Bu sektörler,

- 1. Elektrik - Elektronik
- 2. Otomotiv
- 3. Ambalaj
- 4. Plastik
- 5. Tekstil
- 6. İnşaat ve Bina
- 7. Gıda ve Su

AB Yeşil Mutabakatı Nedir? özet

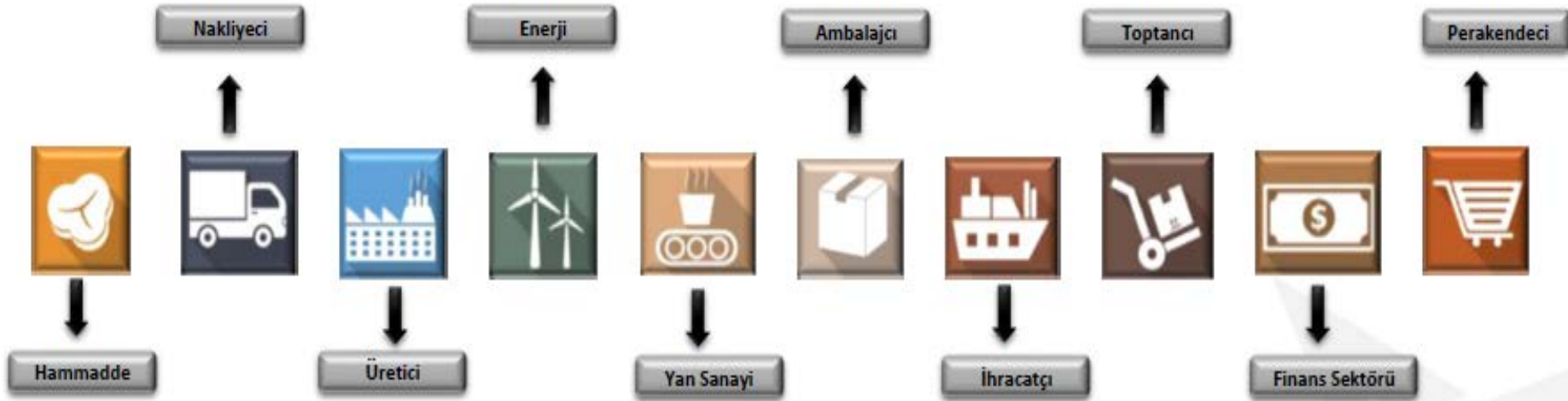
«EU GreenDeal» AB ekonomisini sürdürülebilir bir gelecek için dönüştürme amacındadır.

•Bununla uyumlu olarak; 2050’de AB’nin sera gazı emisyonlarını belirli program dahilinde azaltması, **2030** yılında %55 azaltma **2050** ‘de ise **NÖTR** seviyesine getirmesi hedefini içmektedir.

AB Yeşil Mutabakatı Nedir, ne değildir? Özet

- Temiz, erişilebilir, güvenilir enerji sağlama
- Sıfır kirlilik (Zero Waste)
- Ekosistemleri ve bioçeşitliliği koruma (BioDiversity)
- “Tarladan çatala” stratejisi ile adil, sağlıklı ve çevreyle dost bir gıda sistemi (Farm toFork)
- Sürdürülebilir ve akıllı ulaştırma
- Enerji ve kaynak kullanımını bakımından etkin yapılaşma
- Temiz ve dögüsel bir ekonomi için sanayiye harekete geçirme (CircularEconomy)
- “Kimseyi arkada bırakmama” stratejisi ile bu dönüşümden en fazla etkilenecekleri destekleme için bir dönüşüm programı ve bu dönüşümü gerçekleştirmenin finansmanı sağlama

Tedarik Zincirinin Tüm Halkaları

2050 Net Zero hedefi olan tüm ülkelere ihraç edilen ürünlerde, tedarik zincirinin tüm halkalarının benzer hedefleri olmalıdır.

Yeşil Dönüşüme Hazır mıyız?

- Şirketiniz yeterince Paris Anlaşması'na uyumlu mu?
- Karbon ayak izinizi ölçtürüyor musunuz ?
- Yeşil dönüşüme nereden başlayacaksınız ?
- Peki uygun finansman kaynakları nelerdir ?
- Karbon karne notunuz kaç?
- Müşterileriniz sizden neler talep ediyor/edecek?
- Dönüşmemenin maliyetini hesapladınız mı?

Avrupa Yeşil Mutabakatı'na Sektörel Bakış

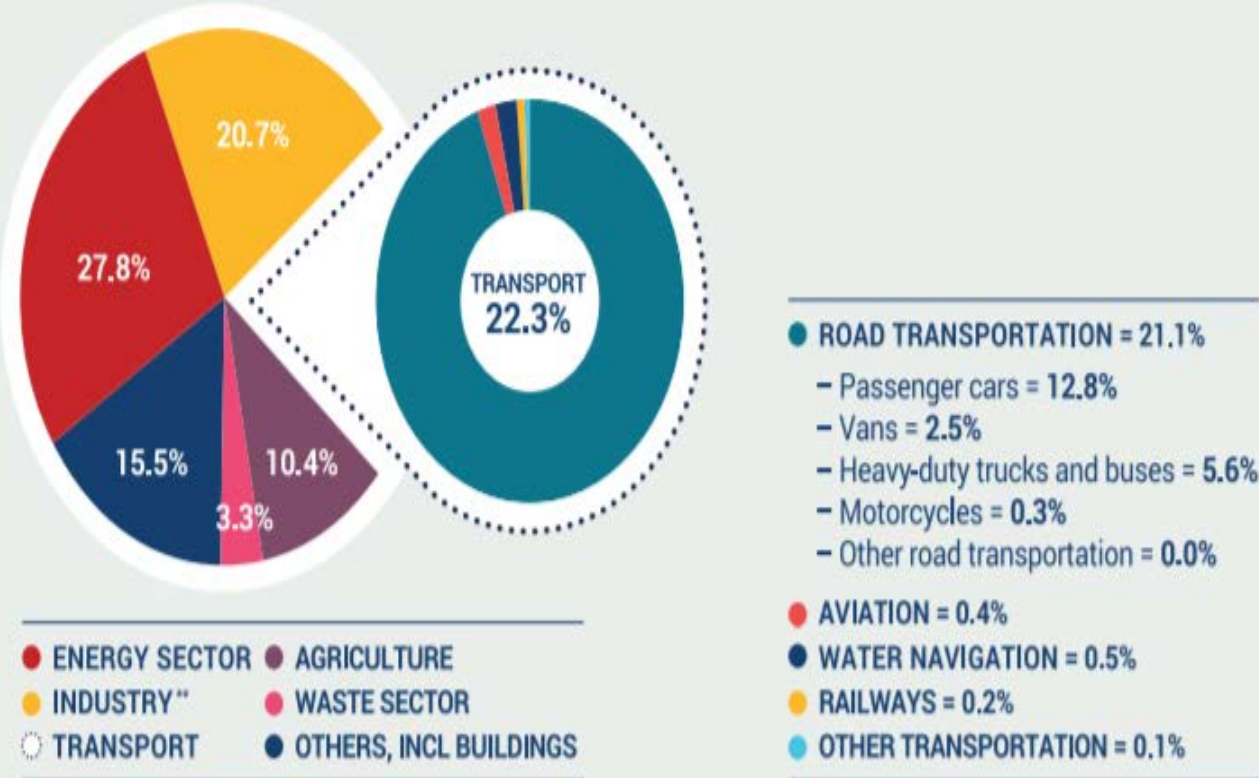
Avrupa Birliği Yeşil Mutabakatı'nın Sektörel Etkisi

- Yeşil Mutabakat çerçevesinde belirlenen hedefler tüm sektörleri kapsamaktadır.
- **Ancak özellikle karbon emisyonunun artışında büyük payı olan** ulaşım, inşaat, tarım ve enerji üretimi gibi sektörlerin Yeşil Mutabakat kapsamında öngörülen düzenlemelere uyumu büyük önem arz etmektedir.
- **Bu sektörlerde faaliyet gösteren şirketlerin mutabakat kapsamında herhangi bir aksiyon almamaları durumunda ise vergi yükünün artacağı, pazardaki rekabet şansını yitireceği ve sektörel itibarını kaybedeceği düşünülmektedir.**

AB 'de Sera Gazına Sebep Olan Sektörler

SHARE OF EU GREENHOUSE GAS EMISSIONS*, BY SECTOR

- AB'de Sera gazı emisyonlarında Enerji sektörünün ardından **Ulaşım sektörü ikinci sırada** yer almaktadır.
- Toplam %22,3'lük payın çok büyük bir kısmı kara ulaşımından özellikle de **yolcu araçlarından** gelmektedir.
- AB'de kullanılan araçların **%54 'ü benzinli %41'i dizel araçtır.**

Karbon Yoğun/Kaynak Yoğun Sektörler

Çimento

Demir&Çelik

Kimya

Otomotiv

Tekstil

Gıda

Elektronik

Bina/İnşaat

Plastik

Kağıt

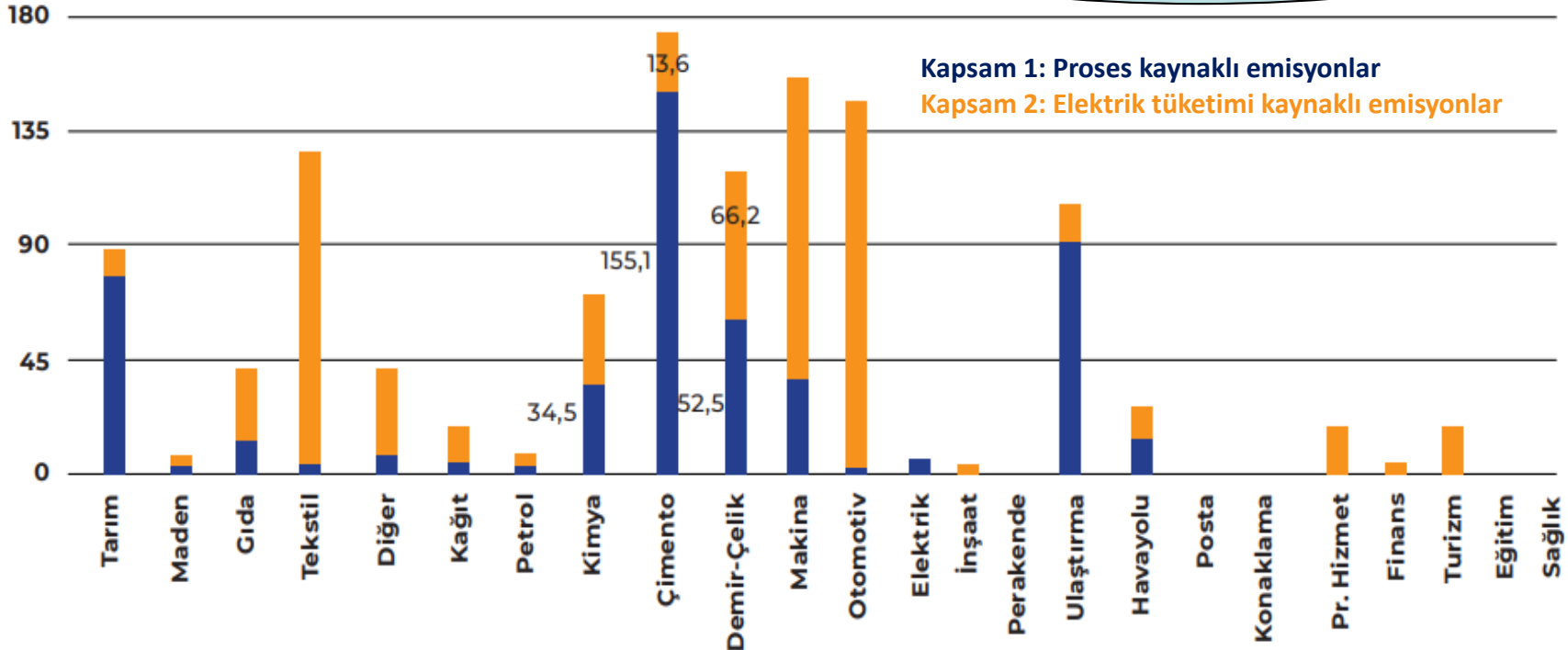

Türkiye ihracatının maruz kalabileceği toplam karbon maliyeti

AB'nin yeşil ekonomik dönüşümüne uyumlu tedbirlerin öngörüldüğü senaryoda...

Türkiye'nin karbon maliyeti, milyon Avro, 2018

Ton başına vergi (EUA) 30 Avro olsa toplam maliyet 1085 milyon Avro
Ton başına vergi (EUA) 50 Avro olsa toplam maliyet 1809 milyon Avro

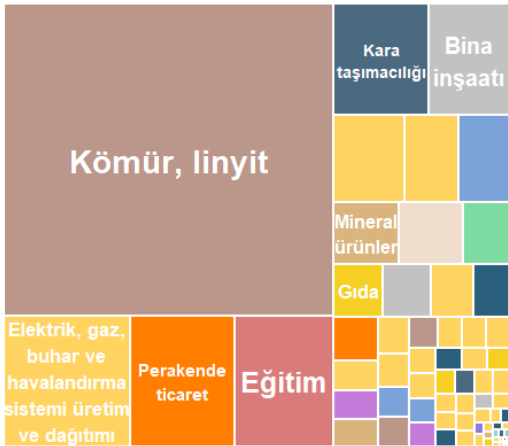

Etkiler bölgesel olarak farklılık gösteriyor!

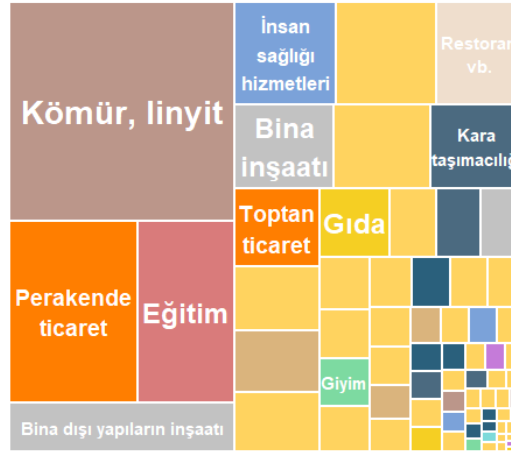
- **Toplam istihdamın sektörlere göre dağılımı ve madenciliğin aldığı pay, 2020**

Manisa (Soma)

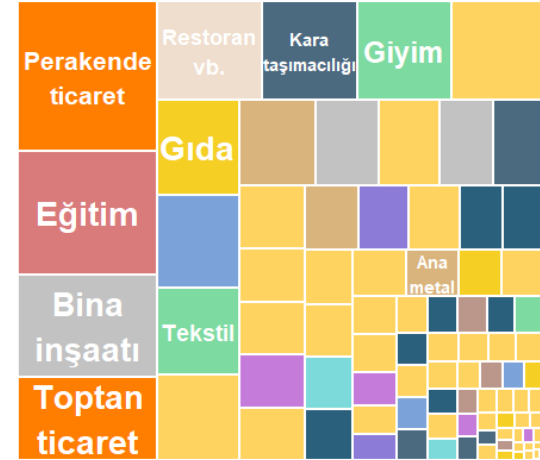
%46,7

Zonguldak (Merkez)

%21,6

Türkiye

%0,98

Kaynak: SGK mikro veri (2020 Ağustos), TEPAV hesaplamaları

Türkiye'de Yeşil Dönüşüm kapsamında neler yapıldı?

- Türkiye Yeşil Mutabakat Eylem Planı**
- OVP'de Yeşil Dönüşüm**

Organize sanayi bölgeleri 'yeşil dönüşüm' adımlarını atmaya hazır mı?

Yeşil Dönüşümün Gümüşhane İline Yansımaları

Yol haritası:

- Sonuç ve öneriler**
- Yeşil dönüşüme nasıl ayak uyduracağız?**

Alınabilecek önlemler

Şirketler Mutabakata Nasıl Uyumlu Hale Gelebilir?

Yol haritası: Yeşil dönüşüme nasıl ayak uyduracağız?

İlginiz için TEŞEKKÜRLER

